

Bijlage IV: Reflectie op openstaande moties

Wij adviseren u om de moties 1103, 1105, 1196, 1204, 1586, 1595 en 1598 te beschouwen als afgedaan. Daarnaast adviseren wij u om moties 1114 en 1593 te beschouwen als niet afgedaan totdat er oplossingen zijn voor PAS-melders en interimers. Ook adviseren wij u om motie 1597 als niet afgedaan te beschouwen tot de bespreking van de startnotitie van de Modulaire Herziening Landbouw die staat gepland voor de vergadering van de Commissie Landelijk Gebied in september 2026.

We lichten dit advies per motie toe.

Motie 1103 - Een duurzaam perspectief voor elke boer (Neijenhuis, D66):

Landbouw is één van de vijf hoofdonderwerpen van het ZH-PLG, samen met water, klimaat, natuur en stikstof. Het verdienvermogen van agrariërs is in veel gebiedsplannen één van de uitgangspunten. Door agrariërs actief te betrekken in de gebiedsprocessen is er bij het vormgeven van projectvoorstellen ruimte om stil te staan bij het effect op het verdienvermogen. Desondanks worden vanuit de gebieden sterke randvoorwaarden geformuleerd om meer economische zekerheid te vergaren, zoals een duidelijk toekomstbeeld voor het landelijk gebied, langjarige financiering vanuit het provincie en het Rijk, juridische randvoorwaarden rondom legalisatie en vergunningverlening en instrumentarium voor doelrealisatie.

Buiten de gebiedsprocessen om heeft team Landbouw ook gewerkt aan het stimuleren van bedrijfsplannen. Zo is in 2025 een subsidieregeling opgesteld (Subsidieregeling Landbouw paragraaf 2.1), waarmee agrariërs subsidie kunnen aanvragen om een bedrijfsontwikkelplan op te stellen. Dit bedrijfsontwikkelplan gaat zowel in op het verbeteren van de milieuprestaties als op het verdienmodel. In de eerste openstelling zijn 21 subsidieaanvragen verleend. Team Landbouw is voornemens in 2026 de regeling opnieuw open te stellen om goed aan te sluiten op de gebiedsplannen. In een aantal gebiedsplannen, waaronder die van Wierickerland, wordt namelijk aangegeven dat men graag met bedrijfsontwikkelplannen aan de slag wil.

Verder zijn in de maatregel toekomstbestendige land- en tuinbouw diverse projecten gefinancierd met SPUK-middelen waarin naast andere activiteiten bedrijfsplannen zullen worden opgezet t.b.v. ZH-PLG opgaven en toekomstperspectief voor het bedrijf. Voorbeelden hiervan zijn Fieldlab Groene Hart en Pilot emissiereductie veehouderij.

Tot slot, op dit moment wordt een eerste versie van een kwantitatief model in de praktijk gebruikt waarmee agrarische, economische en ecologische effecten van maatregelen op bedrijfsniveau worden doorgerekend. Aan de hand van deze eerste praktijkervaringen wordt het model verder doorontwikkeld. Er wordt gelijktijdig gewerkt aan een algemene opzet voor gebiedsanalyses op basis van dit model.

Kortom, via het ZH-PLG en team Landbouw is het bieden van duurzaam perspectief voor elke Zuid-Hollandse agrarische ondernemer sterk verankerd in de provinciale inspanningen voor een toekomstbestendig landelijk gebied.

Wij adviseren u om deze motie (1103) als afgedaan te beschouwen.

Motie 1105 – initiatieven stikstofreductie steunen (Neijenhuis, D66):

Doordat we zoveel mogelijk integraal werken en maatregelen bijdragen aan meerdere doelen, is het niet te duiden hoeveel euro er alleen aan stikstofreductie wordt besteed. Binnen maatregelpakket 1 van het ZH-PLG (landschap en Natuurversterking) wordt integraal bijgedragen aan alle doelen, dus ook stikstofreductie en natuur. Binnen maatregelpakket 2 (Toekomstbestendige land- en tuinbouw) zijn projecten geprogrammeerd die een positieve bijdrage leveren aan stikstofreductie, en daarmee ook aan biodiversiteit.

Sinds het behandelvoorstel in april 2025 zijn er ook nieuwe inspanningen geweest die aanzetten tot stikstofreductie. Zo zijn er voorbereiding getroffen voor een KPI-pilot, die in 2026 zal starten, waarin 150 deelnemers in de melkveehouderij worden gestimuleerd om o.a. ammoniakemissies te verminderen. Daarnaast is er verder gewerkt aan het Fieldlab Groene Hart met mede-overheden, agrariërs en andere stakeholders, waarin wordt gewerkt aan (de randvoorwaarden voor) versnelde verduurzaming van de melkveehouderij. Ammoniakreductie is hier een belangrijk onderdeel van. Om investeren in stikstofreducerende technieken te stimuleren, heeft team Landbouw de Subsidieregeling Landbouw paragraaf 2.2 (Technieken ammoniakreductie) opgesteld en opengesteld.

Wij adviseren u om deze motie (1105) als afgedaan te beschouwen.

**Motie 1114 - PAS houders niet aan hun lot overlaten (de Jager CU- SGP) en
Motie 1593 - Snel duidelijkheid voor PAS-melders: oproep tot actie (Both-Verhoeven, CDA):**

De strekking van deze moties komt ook terug in motie 1652 – Ruimte voor legalisatie PAS-melders en interimmers.

We zijn ons zeer bewust van het belang dat er oplossingen komen voor PAS-melders en interimmers. Om die oplossingen mogelijk te maken is geborgde stikstofreductie nodig, zodat vergunningverlening weer op gang komt. We dragen daar vanuit SANE en het ZH-PLG aan bij, maar primair zijn geborgde maatregelen en een legalisatieprogramma van het Rijk nodig. We blijven dan ook bij het Rijk aandringen op oplossingen voor PAS-melders en interimmers. Hier vindt periodiek bestuurlijk overleg over plaats.

Op 10 februari heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wijziging van de Omgevingswet waarin het Rijk tot 1 mei 2028 krijgt om PAS-melders te legaliseren. In de Tweede Kamer is een amendement aangenomen om ook interimmers in het legalisatieprogramma op te nemen. Wij spreken de minister van Landbouw Visserij Voedselzekerheid en Natuur erop aan dat hij met een effectief legalisatieprogramma komt en zullen dit de komende periode nauwlettend volgen richting publicatie. De door de minister aangekondigde publicatiedatum is 1 mei 2026. Ook pleiten we voor tempo in het toetsen van de rekenkundige ondergrens in een proefproces. PAS-melders en interimmers hebben recht op een duidelijk perspectief en er moet alles aan gedaan worden om te voorkomen dat we gedwongen worden om handhavend op te treden.

Wij adviseren u om de moties 1114 en 1593 te beschouwen als niet afgedaan.

Motie 1196 – Tempo én duidelijkheid gebiedsprocessen ZH-PLG, waarbij de leerpunten uit het proces bij Nieuwkoop worden meegenomen (Neijenhuis, D66):

Door het stopzetten van het NPLG is er geen Definitief ZH-PLG gekomen. Echter, de keuze om het ZH-PLG in 2025 voort te zetten heeft ervoor gezorgd dat er tempo is gehouden in de gebieden. Het heeft geresulteerd in 16 gezamenlijk opgestelde gebiedsplannen (en 1 gebiedsdocument), die een stevig startpunt markeren in de meerjarige transitie van het landelijk gebied. Om duidelijkheid over de doelstellingen te bieden zijn alle deelgebieden voorzien van indicatieve doelen voor alle ZH-PLG opgaven.

In deelgebied Nieuwkoopse plassen heeft de provincie samen met de gebiedspartners op hoofdlijnen een aanpak afgesproken in het eerste gebiedsplan (het zogenaamde 'startdocument'). Centraal in de aanpak staan de polders waar de opgaven bij elkaar komen in en om het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck. Dit zijn de polders Noordse Dorp, Aarlanderveen en het gebied rond de Meije, dat voor een deel in provincie Utrecht ligt. In deze gebieden zijn inmiddels polderprocessen gestart. Specifiek in Meijegraslanden, binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied, is de afgelopen twee jaar gewerkt aan het herstellen van de relatie via keukentafelgesprekken. Ook hier is inmiddels een polderproces gestart.

Toch zijn we als provincie op het gebied van duidelijkheid, verwachtingsmanagement en tempo nog niet klaar. Uit het Tweede Peilmoment blijkt dat we duidelijker moeten zijn over we de verschillende rollen die we als provincie hebben als gebiedspartner, facilitator en gebiedsautoriteit; dat we zo snel mogelijk richtinggevend provinciaal beleid moeten ontwikkelen waar dat nodig is; en dat we onze uitvoeringskracht en die van onze gebiedspartners op peil moeten brengen. Dit geldt niet specifiek voor Nieuwkoopse Plassen, maar voor alle gebiedsprocessen. Deze leerpunten van het proces in Nieuwkoop zijn meegenomen in de bevindingen in het Tweede Peilmoment.

Wij adviseren u om deze motie (1196) als afgedaan te beschouwen.

Motie 1204 – Boeren Nieuwkoop (Lutmiers, JA21):

Zie ook de reflectie onder motie 1196. Centraal in de aanpak staan de polders waar de opgaven bij elkaar komen in en om het Natura 2000-gebied. Het Boerenplan is inmiddels verder ontwikkeld tot Fieldlab Groene Hart, waarin stikstofreductie een belangrijk onderdeel van is. Binnen het Fieldlab worden investeringsmiddelen beschikbaar gesteld voor agrariërs die willen investeren in maatregelen op het erf via o.a. extensiveren, management, mestverwaarding en alternatief grondgebruik. In zekere zin is dit initiatief het gebiedsproces ontgroeid. Het initiatief kent een robuuste structuur, gedragen door subsidies vanuit de provincie(s) en het Rijk. In 2026 wordt een verbinding georganiseerd tussen het initiatief en het gebiedsproces. Door Fieldlab Groene Hart te faciliteren en de verbinding met het gebiedsproces te organiseren komen plannen voor stikstofreductie weer duidelijk in beeld.

De Meijegraslanden liggen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Hoewel het ZH-PLG in principe juist over de omgeving van N2000 gebieden gaan, heeft een deel van de Meijegraslanden een agrarische functie, waardoor er is gekozen om dit sub-gebied

onderdeel te maken van het gebiedsproces. Op deze manier worden de Meijegraslanden redelijkerwijs gelijk behandeld als de overige 17 polders rondom Nieuwkoop.

Vanuit voorgaande behandelvoorstellen zijn geen nieuwe verzoeken om informatie gekomen. Met de ondersteuning van het Boerenplan tot daadkrachtig initiatief en de lopende inspanningen om met boeren te werken aan een duurzaam perspectief zijn alle elementen van deze motie meegenomen in het proces richting het startdocument van de Nieuwkoopse Plassen.

Wij adviseren u om deze motie (1204) als afgedaan te beschouwen.

Moties 1586 en 1598 – Met strategisch grond- en pachtbeleid bijdragen aan duurzame toekomstbestendige landbouw, natuur-, water-, klimaat- en stikstofdoelen (Van Woerden-Kerssen (CU) en Boeren helpen met hun grond (De Bes, JA21):

In de gebiedsplannen zien wij in een aantal gebieden (groeierende) aandacht voor de inzet van grondinstrumenten om ZH-PLG doelen te behalen. Met name de inzet van een groundbank en kavelruil zijn instrumenten die worden aangestipt in de plannen, veelal in combinatie met het faciliteren van natuurlijke stoppers.

Vanuit SANE wordt voor de maatregelen die gezamenlijk worden uitgewerkt onder de noemer “Grondbeleid en strategie voor extensiveren, verplaatsen en natuurlijke stoppers” met input van gebiedspartijen toegewerkt naar gebiedsgerichte uitvoeringsstrategieën. Daartoe start op korte termijn een pilot, waarvan de geleerde lessen worden toegepast om te komen tot gebiedsgerichte uitvoeringsstrategieën voor alle 16 ZH-PLG gebieden.

In de uitvoeringsstrategieën wordt gekeken welke grondinstrumenten (of een mix daarvan) kunnen bijdragen aan het behalen van de SANE-doelstellingen én hoe verworven gronden in eerste instantie ingezet kunnen worden voor SANE- en ZHPLG-doelstellingen (conform M1877).

Wij adviseren u om deze moties (1586 en 1598) als afgedaan te beschouwen.

Motie 1595 - Provinciale Staten vooraf betrekken bij uitwerking vervolgaanpak ZH-PLG (De Jager, SGP):

De gebiedsplannen zijn in december 2025 afgerond en met u gedeeld nadat GS deze vaststelden voor analyse. Met het Tweede Peilmoment geven we een analyse van de opbrengst van de gebiedsplannen. Naast deze brief en bijbehorende bijlagen informeren we u hierover in een technische sessie. Vervolgens kunt u op 8 april 2026 in gesprek over het Tweede Peilmoment in de Commissie Landelijk Gebied. Het Tweede Peilmoment is, samen met uw reflectie en die van gebiedspartners, input voor de vervolgaanpak van het ZH-PLG. Hier betrekken we u dus actief bij. De vervolgaanpak leggen we voor september 2026 aan u voor.

Onder de vervolgstappen van het Tweede Peilmoment schetsen we hoe we onze verantwoordelijkheid invullen om tot doelbereik te komen. Dit doen we vanuit onze rol als gebiedspartner én als gebiedsautoriteit door via provinciaal instrumentarium zoals

herziening omgevingsbeleid meer richtinggevende kaders vast te stellen. Ook PS heeft daarin een rol te vervullen.

We hebben ons niet genoodzaakt gezien om eerder te prioriteren in gebieden.

Wij adviseren u om deze motie (1595) als afgedaan te beschouwen.

Motie 1597 – Ondersteuning biologische en natuurinclusieve boeren binnen ZH-PLG (Özkaya, GroenLinks-PvdA)

In de gebiedsprocessen ZH-PLG is de aandacht voor biologische en natuurinclusieve boeren onderbelicht gebleven. Uitwerking van kaders voor deze groep van boeren zal onderdeel uitmaken van de uitwerking van landbouwbeleid binnen de modulaire herziening van het omgevingsbeleid.

Slechts een klein percentage van de boeren in Zuid-Holland werkt op biologische en natuurinclusieve manier. Deze boeren zijn niet als groep vertegenwoordigd in de overlegorganen van de deelgebieden. Er wordt aan gewerkt om via een boeren netwerk een grotere stem te geven aan deze boeren.

Ondanks dat biologisch en natuurinclusief boeren niet zichtbaar ambitieus uit de gebiedsplannen naar voren komt, worden er wel stappen gezet. In het eerdere behandelvoorstel over deze motie (PZH-2025-871052924) hebben we u geïnformeerd over de inzet van provincie Zuid-Holland voor deze doelgroep. Deze inzet loopt ook de komende periode door.

Wij adviseren u om deze motie (1597) als niet afgedaan te beschouwen tot de bespreking van de startnotitie van de Modulaire Herziening Landbouw die staat gepland voor de vergadering van de Commissie Landelijk Gebied in september 2026.